

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการที่ หลักการดำเนินคดีตามดุลพินิจ อันเป็นหลักที่เปิดโอกาสให้พนักงานอัยการใช้ดุลพินิจในการสั่งคดีได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งเมื่อมีการสอบสวนเกี่ยวกับการกระทำความผิดแล้ว พนักงานอัยการอาจมีคำสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุผลของแต่ละคดีไป โดยจะคำนึงถึงผลได้และผลเสียต่าง ๆ ที่สังคมจะได้รับจากการดำเนินคดี คำนึงถึงอายุ บุคลิกลักษณะ สภาพแวดล้อมของผู้กระทำความผิด และองค์ประกอบอื่น ๆ รวมทั้งผลร้ายที่จะเกิดแก่ผู้กระทำความผิด แม้แต่ในกรณีที่พนักงานอัยการได้ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลแล้วหากมีเหตุผลอันสมควร พนักงานอัยการก็มีอำนาจถอนฟ้องในภายหลังได้

เมื่อศาลได้ทำการพิจารณาคดีพิเคราะห์พยานหลักฐานและมีคำพิพากษาแล้ว พนักงานอัยการมีอำนาจในการอุทธรณ์ฎีกาคำพิพากษาของศาลได้ ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือเป็น การตรวจสอบความถูกต้องและถ่วงดุลในการใช้ดุลพินิจของศาลไปในตัวด้วย ในคดีอาญาที่มี พนักงานอัยการเป็นโจทก์นั้นเมื่อศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว จะต้องส่งสำนวนคดีไปยังสำนักงาน คดีศาลสูง ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานอัยการสูงสุด โดยสำนักงานคดีศาลสูงจะทำหน้าที่ ตรวจสอบสำนวนคดีที่ได้ดำเนินการกันมาแล้วในศาลชั้นต้น ภายในสำนักงานคดีศาลสูงนั้นจะมี อัยการศาลสูงเป็นผู้ที่คอยตรวจสอบพิจารณาดูสำนวนคดีว่า ในการดำเนินคดีที่ผ่านมาอันสมควร จะต้องมีการอุทธรณ์ฎีกาคำพิพากษาหรือไม่ ในขั้นตอนดังกล่าวนี้จะพบปัญหาในทางปฏิบัติของ พนักงานอัยการ เนื่องจากเป็นช่วงที่คาบเกี่ยวกันอยู่ระหว่างสำนวนคดีจากศาลชั้นต้นไปยังศาลที่มี ลำดับชั้นสูงกว่า จึงทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ ที่ทับซ้อนกันอยู่ระหว่าง พนักงานอัยการในศาลชั้นต้นกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการศาลสูง เช่น การขอขยาย ระยะเวลาในการอุทธรณ์ฎีกา อีกทั้งเมื่ออัยการศาลสูงมีคำสั่งให้อุทธรณ์ฎีกาแล้ว ยังมีปัญหา เกี่ยวกับคำสั่งของศาลที่สั่งรับหรือไม่รับอุทธรณ์ฎีกาของพนักงานอัยการ

ในการพิจารณามีคำสั่งเกี่ยวกับการอุทธรณ์ฎีกาของอัยการศาลสูงนั้น อัยการศาลสูง จะต้องพิจารณาจากหลักกฎหมายที่ศาลนำมาใช้ประกอบในการตัดสินคดีรวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่ ของพนักงานอัยการในศาลชั้นต้นว่ามีความถูกต้องชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ซึ่งปัจจัยหลักที่ อัยการศาลสูงนำมาพิจารณาประกอบในการมีคำสั่งเกี่ยวกับการอุทธรณ์ฎีกานั้นจะพิจารณาจาก

คำพิพากษาของศาล และการกำหนดโทษซึ่งเป็นความเห็นของพนักงานอัยการแต่ละคนไป ซึ่งไม่มีหลักเกณฑ์ที่มีความชัดเจนว่าเมื่อศาลมีคำพิพากษาแล้วกรณีใดบ้างพนักงานอัยการควรจะอุทธรณ์ฎีกา กรณีใดที่พนักงานอัยการไม่ต้องอุทธรณ์ฎีกา เนื่องจากการอุทธรณ์ฎีกาของพนักงานอัยการ ภายใต้สำนักงานอัยการสูงสุดซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ต้องอำนวยความสะดวกรวมทั้งมีหน้าที่ในการคานและดุลการใช้อำนาจของศาลอย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณามีคำสั่งเกี่ยวกับการอุทธรณ์ฎีกาที่มีความชัดเจนภายในหน่วยงาน

จากการที่ระบบการอุทธรณ์ฎีกาของไทยนั้นเปิดโอกาสให้สามารถใช้สิทธิในการอุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริงได้ถึงชั้นศาลฎีกา ซึ่งในการพิจารณาปัญหาข้อเท็จจริงนั้นศาลสูงจะต้องทำหน้าที่เป็นศาลพิจารณา (Trial Court) มีการพิจารณาพยานหลักฐานด้วยตัวของศาลเอง แต่ศาลอุทธรณ์ฎีกาของไทยกลับพิจารณาพยานหลักฐานจากสำนวนคดีที่ปรากฏในศาลชั้นต้นและใช้วิธีการให้ศาลชั้นต้นเป็นผู้สืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมแล้วส่งกลับมาให้ศาลอุทธรณ์ฎีกาพิจารณาคดีเป็นการได้สัมผัสกับพยานหลักฐานทางอ้อม ซึ่งต่างจากระบบการอุทธรณ์ฎีกาของต่างประเทศที่จะเปิดโอกาสให้อุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้เพียงในชั้นศาลอุทธรณ์ ส่วนในชั้นศาลฎีกาจะพิจารณาแต่เฉพาะในปัญหาข้อกฎหมาย ทั้งการพิจารณาในปัญหาข้อเท็จจริงจะมีการพิจารณาพยานหลักฐานด้วยตัวของศาลเอง ทำให้ได้สัมผัสกับพยานหลักฐานโดยตรง ดังนั้นหากมีปัญหาข้อเท็จจริงที่จะต้องได้รับการพิจารณาพนักงานอัยการสามารถใช้อำนาจที่มีขอให้ศาลอุทธรณ์ทำการพิจารณาพยานหลักฐานได้หรือไม่เพียงใดภายใต้หลักเกณฑ์อย่างไรจึงเป็นสิ่งที่ควรศึกษา

ในการมีความเห็นเกี่ยวกับการอุทธรณ์ฎีกาของพนักงานอัยการนั้น มีความแตกต่างกับการใช้ดุลพินิจในการยื่นฟ้องเริ่มต้นคดีต่อศาลชั้นต้น เนื่องจากการสั่งคดีภายหลังจากที่มีคำพิพากษาคัดสินออกมาแล้ว ซึ่งทำให้การสั่งคดีของพนักงานอัยการว่าจะใช้สิทธิอุทธรณ์ฎีกาคำพิพากษาหรือไม่นั้น นอกจากจะต้องพิเคราะห์ถึงเหตุผลและประโยชน์ของแต่ละคดีแล้ว ยังจะต้องพิเคราะห์ถึงเหตุผลที่ปรากฏอยู่ในคำพิพากษาที่องค์คณะผู้พิพากษาได้ให้เอาไว้ในคำพิพากษาด้วยอีกทั้งยังมีกรณีที่อาจเกิดผลเสียหายในภายหลังเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมในขณะที่ได้ยื่นฟ้องต่อศาลชั้นต้น รวมทั้งการที่ผู้เสียหายมิได้เข้าร่วมเป็นโจทก์จะใช้สิทธิอุทธรณ์ฎีกาได้หรือไม่

นอกจากนี้การที่พนักงานอัยการใช้ดุลพินิจในการดำเนินคดีกับผู้ต้องหา มิใช่เป็นการตั้งแง่เพื่อที่จะมุ่งเอาผิดกับผู้ต้องหาเท่านั้น แต่เป็นการดำเนินคดีเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคมส่วนรวม และมุ่งที่จะอำนวยความสะดวกแก่ทุกฝ่าย เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษที่เหมาะสม ซึ่งหากพนักงานอัยการเห็นว่าจำเลยถูกพิพากษาลงโทษในอัตราที่สูงเกินไป พนักงานอัยการจะสามารถใช้สิทธิในการอุทธรณ์ฎีกาเพื่อให้เป็นผลดีแก่จำเลยได้หรือไม่เพียงใดนั้น ยังไม่มีหลักกฎหมายที่จะนำมาใช้ในการปฏิบัติเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ทุกฝ่ายและสังคมส่วนรวม

เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่าย รวมทั้งเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติงานการดำเนินคดีภายในองค์กรของอัยการ และเป็นการคานอำนาจการใช้ดุลพินิจพิพากษาของศาลด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาขั้นตอนการปฏิบัติงานของพนักงานอัยการภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษารวมทั้งปัญหาที่เกิดในทางปฏิบัติ
2. เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์ที่พนักงานอัยการนำมาประกอบการมีความเห็นเกี่ยวกับการอุทธรณ์ฎีกา ทั้งหลักเกณฑ์ของพนักงานอัยการในต่างประเทศและหลักเกณฑ์ของพนักงานอัยการประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาบทบาทของพนักงานอัยการในการมีส่วนร่วมศาลสูงเพื่อพิจารณาปัญหาข้อเท็จจริงของศาลสูง
4. เพื่อศึกษารูปแบบการอุทธรณ์ฎีกาของพนักงานอัยการ ทั้งการอุทธรณ์ในลักษณะที่เป็นคุณและเป็นโทษแก่จำเลย

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษานี้ เป็นการศึกษารูปแบบการปฏิบัติงานของพนักงานอัยการภายหลังจากที่มีคำพิพากษาของศาลชั้นต้นแล้ว โดยจะศึกษาอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคดีศาลสูงและอำนาจหน้าที่ของอัยการศาลสูงในการดำเนินคดีอาญาในศาลอุทธรณ์ฎีการวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ การพิจารณามีคำสั่งเกี่ยวกับการอุทธรณ์ฎีกาในคดีอาญา หลักเกณฑ์ที่พนักงานอัยการนำมาประกอบการมีความเห็นในการอุทธรณ์ฎีกา รวมทั้งการอุทธรณ์ฎีกาทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและในปัญหาข้อกฎหมาย บทบาทของพนักงานอัยการในการพิจารณาปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายของศาล เพื่อให้เป็นไปตามหลักการรับฟังพยานหลักฐาน และศึกษาถึงรูปแบบในการอุทธรณ์ฎีกาทั้งการอุทธรณ์ที่เป็นคุณและเป็นโทษแก่จำเลย

1.4 วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะทำการศึกษาและวิจัยโดยศึกษาวิเคราะห์จากเอกสารทั้งจากเอกสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ อันได้แก่ หนังสือ วารสาร บทความ ตำรา

กฎหมาย รายงาน งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และคำพิพากษา โดยรวบรวมและเรียบเรียงข้อมูล นำมาศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา ตลอดจนเปรียบเทียบแนวความคิดและหลักเกณฑ์ที่ต่างประเทศ นำมาใช้ พร้อมข้อเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหา

1.5 สมมุติฐานของการศึกษา

เมื่อศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาในคดีอาญาที่มีพนักงานอัยการเป็นโจทก์แล้วสำนวนคดีจะเข้าสู่อำนาจหน้าที่ของสำนักงานคดีศาลสูง ซึ่งมีอัยการศาลสูงเป็นผู้ปฏิบัติงานต่อจากพนักงานอัยการในศาลชั้นต้น โดยมีหน้าที่หลักเพื่อตรวจสอบการทำงานของพนักงานอัยการในศาลชั้นต้น รวมทั้งการคานและดุลการใช้อำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล อัยการศาลสูงจะพิจารณามีคำสั่งเกี่ยวกับการอุทธรณ์ฎีกาซึ่งจะต้องมีหลักเกณฑ์ในการมีคำสั่งที่ชัดเจนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน บทบาทของอัยการศาลสูงในการพิจารณาปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายในศาลสูงตามหลักการรับฟังพยานหลักฐาน รวมทั้งการทำหน้าที่เป็นทนายแผ่นดินในการใช้สิทธิอุทธรณ์ฎีกาคำพิพากษา อันเป็นการสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์การมีคำสั่งเกี่ยวกับการอุทธรณ์ฎีกาของพนักงานอัยการทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทยว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักเกณฑ์การมีคำสั่งในการอุทธรณ์ฎีกาของพนักงานอัยการ
2. ทำให้ทราบถึงอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการในศาลสูงเกี่ยวกับการพิจารณาปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย
3. ทำให้ทราบถึงสิทธิและข้อจำกัด ในการอุทธรณ์ฎีกาคดีอาญาของต่างประเทศและของประเทศไทย
4. ทำให้ทราบถึงปัญหาในการปฏิบัติงานของพนักงานอัยการในการอุทธรณ์ฎีกา เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา
5. ทำให้ทราบถึงเหตุผลที่พนักงานอัยการใช้สิทธิในการอุทธรณ์ฎีกา และเหตุผลที่พนักงานอัยการไม่อุทธรณ์ฎีกา เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงความถูกต้องเหมาะสมและนำมาเป็นหลักเกณฑ์ต่อไป